

Asia: VN/36135/2023

Luonnos hallituksen esitykseksi laeiksi terveydenhuoltolain 7 a §:n, sosiaalihuoltolain ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain 36 §:n muuttamisesta

Taustatiedot lausunnonantajalta

Organisaatio tai vastaajataho

Muu järjestö tai yhdistys

Kysymys viranomaisille, mikä on lausuntoa käsitelleen toimielimen nimi ja käsittelypäivämäärä?

Terveyssozialityö ry 10.12.2025

Lausunnonantajan lausunto

Onko ehdotus sosiaali- ja terveydenhuollon palveluvalikoiman periaatteista säätämisestä kannatettava?

Kyllä

Perustelut ja lisähuomiot esityksen kannatettavuuteen liittyen.

Terveyssozialityö ry kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä laeiksi terveydenhuoltolain 7 a §:n, sosiaalihuoltolain ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain 36 §:n muuttamisesta.

Palveluvalikoiman periaatteet ovat kannatettavia, kun ne muodostavat yhteisen kokonaisuuden eikä niitä aseteta paremmuusjärjestykseen. Terveyssozialityö ry pitää kannatettavana, että palveluvalikoiman periaatteissa ennaltaehkäisy sekä väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on nähty tärkeänä ja nostettu palveluvalikoiman ensisijaisiin periaatteisiin ja jota terveydenhuollon sosiaalityössä toteutetaan päivittäin. Haavoittuvassa asemassa olevien ihmisten tuen tarpeet ovat usein moninaisia ja edellyttävät sekä sosiaali- että terveydenhuollon ammattilaisten osaamista ja palveluiden yhteensovittamista. Ennaltaehkäisyyn panostaminen vähentää kalliiden korjaavien toimenpiteiden tarvetta. Haasteena kuitenkin on, että ennaltaehkäisevän työn osalta tieteellisen näytön saaminen vie aikaa ja sosiaalityössä tutkittuja menetelmiä on vielä vähän. Palveluvalikoiman

periaatteet lähtevät yksilöiden tarpeista käsin ja siten ne ovat myös kannatettavia. Periaatteet voivat olla myös toisiinsa nähden vastakkaisia, mikä tuo haasteita periaatteiden toteutumiselle tai se, että lähdetään hakemaan lyhytaikaisia taloudellisia voittoja. Priorisoinnin tulisi olla näkyvää. On erittäin tärkeää, että palveluvalikoiman periaatteissa tuodaan vahvasti esille yhdenvertaisuus sekä ihmisarvon loukkaamattomuus, mikä turvaa kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevien palvelujen saamisen.

Palveluvalikoiman yhtenäiset periaatteet lisätään sekä sosiaali- että terveydenhuoltolakiin. Kuitenkin lainsäädäntö on sosiaali- ja terveydenhuoltolaissa rakentunut eri lailla, mikä voi tulla haasteeksi yhteensovittamisessa ja yhteistyössä. Lisäksi palveluvalikoiman periaatteet eivät anna selkeää kuvaa siitä, miten nykyiset palvelut tullaan sisällyttämään uusiin pykälälisäyksiin. Tätä olisi hyvä tarkentaa selvityksessä.

**Antaako esitysluonnos riittävän ja oikean kuvan lakiehdotusten taloudellisista vaikutuksista (jakso 4.2)?
Voitte perustella näkemystänne tähän.**

Ei, taloudellisissa vaikutuksissa tulisi huomioida kuntoutuksen pitkäaikaisuus sekä työkyvyn tukeminen kokonaisuudessaan sekä paljon palveluita käyttävät asiakasryhmät, joissa tarvitaan integroivia palveluita.

Antaako esitysluonnos riittävän ja oikean kuvan lakiehdotusten muista vaikutuksista (jakso 4.2)? Voitte perustella näkemystänne tähän.

Esityksessä tulisi tuoda esille tarkemmin, mitä rajaamisella tarkoitetaan. Esityksessä korostuu sosiaali- ja terveydenhuolto erillisinä palveluina, mikä harvoin tuo kustannusvaikuttavuutta haavoittavassa asemassa olevien asiakkaiden/ potilaiden osalta. Näiden asiakas-/ potilasryhmien kanssa korostuu psykososiaalinen tuki, pitkäaikainen kuntoutus sekä integroiva eri ammattilaisten sidosryhmätyö. Nämä tuovat pitkällä aikavälillä kustannussäästöjä, vaikka sitovatkin hetkellisesti resursseja (esimerkkinä PALVA-hankkeen MOTI-tiimityö).

Onko lakiehdotuksilla jotain sellaisia vaikutuksia, joita esitysluonnoksessa ei vielä ole otettu huomioon, ja jos on, niin millaisia vaikutuksia?

Sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädäntö huomioi huonosti ns integroivan työn, mikä erityisesti tuo kustannusvaikuttavuutta. Integroivalla työllä tässä tarkoitetaan moniammatillista työskentelytapaa, jossa yhdistetään ammatillista osaamista kokonaisvaltaisen tuen ja palveluiden suunnittelemiseksi. Haavoittuvassa asemassa olevien ihmisten tuen tarpeet sekä paljon palveluita käyttävät asiakkaat vaativat vahvaa integroivaa sosiaali- ja terveydenhuollon osaamista sekä ongelmiin ajoissa puuttumista ja ns. yhden luokun periaatetta.

Kommenttinne pykälästä ja säännöskohtaisista perusteluista: Terveydenhuoltolaki 7 a §

-

Kommenttinne pykälästä ja säännöskohtaisista perusteluista: Sosiaalihuoltolaki 30 a §

Pykälässä huomioidaan sosiaalihuollon palveluiden sisällä käytettäviä erilaisia toimenpiteitä, menetelmiä, työmuotona, toimintamalleja, interventioita ja muita palveluita, mikä on hyvä asia ja laajentaa näkemyksiä monimuotoisesta sosiaalihuollon ammattihenkilöiden työstä. Sosiaalihuoltolaissa sosiaalihuollon ammattihenkilöiden tekemä työ ja yhteiskuntatieteellinen

tiedeala tulisivat olla kattokäsitteenä, mikä pitää sisällä myös muualla tehdyn sosiaalihuollon ammattihenkilöiden tekemän työn, tämä on iso puute koko sosiaalihuoltolaissa ja rajaa ulkopuolelle sellaisia tutkittuja sosiaalityön menetelmiä tai työmuotoja, joilla on suuria kustannusvaikutusta, kuten terveydenhuollossa tehtävä sosiaalityö. Terveydenhuoltolaki rakentuu vahvemmin lääke-, hoito-, hammastiede ja psykologian tieteelliselle pohjalle. Sosiaalityö on ensisijaisesti kohtaamista ja vuorovaikutukseen liittyvää muutostyötä sekä sosiaalinen ja elämäntilanne ovat ratkaisevinta koko sosiaalialan työssä, mikä ei rajaudu ainoastaan sosiaalihuollon työksi niin kuin Ylisosiaalineuvos Aulikki Kananoja useissa sosiaalialan kannanotoissa toteaa. Sosiaalihuollolla tavoitellaan hyvinvoinnin, toimintakyvyn ja sosiaalisen turvallisuuden edistämistä ja sosiaalisten ongelmien sekä palvelutarpeiden ennaltaehkäisyä, mutta sosiaalihuollon palveluihin ajaudutaan usein vasta siinä vaiheessa, kun sosiaaliset ongelmat ovat jo ehtineet kasaantua.

Kommenttinne pykälästä ja säännöskohtaisista perusteluista: Sote-järjestämislaki 36 §

Sote-järjestämislaissa on kirjattu palveluvalikoiman yhdenmukaisesta soveltamisesta järjestämisen tasolla hyvinvointialueiden välillä ja alueellisesta yhdenvertaisuudesta. Tämän osalta hyvinvointialueille tehtävän ohjauksen tulee varmistaa yhdenvertaisuuden toteutuminen terveydenhuollon sosiaalityön osalta.

Liittyykö esitysluonnoksen mukaisten sosiaali- ja terveydenhuollon palveluvalikoiman periaatteiden soveltamiseen haasteita, ja jos liittyy, niin millaisia ja miten haasteita voisi mielestänne ratkaista?

Terveydenhuollon lainsäädännössä tulisi korostua monitoimijuus ja moniammatillisen työn merkitys. Erityisesti erikoissairaanhoidon tulisi rakentua moniammatillisten hoitotiimien varaan, jossa asiakkaiden/ potilaiden tilanteet ovat komplisoituneet ja sosiaaliset ongelmat kasaantuneet eikä asiakkaiden/ potilaiden tilanteisiin pystytä vastamaan ainoastaan yhden tieteenalan turvin.

Muita näkemyksiä ja täsmennysehdotuksia?

Terveydenhuollon sosiaalityöllä pystytään integroivasti ja ennalta ehkäisevästi puuttumaan varhaisessa vaiheessa asiakkaiden/ potilaiden sosiaalisiin ongelmiin, syrjäytymisen uhkaan ennen korjaaviin toimiin tähtääviä palveluita. Paljon palveluita käyttävien asiakkaiden kohdalla terveydenhuollossa toimiva sosiaalityö tarjoaa sosiaalityön asiantuntemusta osana terveydenhuollon palvelua. Vaikuttavuustutkimuksissa on erityisesti tuotu esille, että sosiaalityö terveydenhuollossa lyhentää terveydenhuollon palveluiden kestoja. Asiakkaat / potilaat ovat kokeneet, että terveysosiaalityön asiakkuudessa puututaan oikeisiin asioihin oikea-aikaisesti ja he tulevat kuulluksi omissa asioissaan. Lisäksi tutkimuksissa on tuotu esille, että terveydenhuollon sosiaalityö vahvistaa terveydenhuollon vaikuttavuutta. Nyt on tärkeää, että terveydenhuollon sosiaalityö liitetään tuleviin sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädännön muutoksiin ja palautetaan valtakunnallisesti yhdenvertaiseksi palveluksi asiakkaille/potilaille eri hyvinvointialueilla. Terveydenhuollon sosiaalityö on mitä suuremmissa määrin ennalta ehkäisevää ja kustannusvaikuttavaa sekä integroivaa sosiaali- ja terveydenhuollon sosiaalityötä, mitä myös sote-lainsäädännössä haetaan.

